

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYSÉG

Alapította : Dr. BÓROS GYÖRGY.

Kalásztépés szombatnapon.

Az alábbi kép, amely egyik világhírű festőművész mesterművének sokszorososan kicsinyített másolata, azt a jelenetet ábrázolja, amikor Jézus gazdag buzaföldeken átmenve, itt is alkalmat talál arra, hogy egy mélyértelmű tanítást adjon az embereknek.

„És lőn, hogy szombatnapon a vetések közt megy vala által, és az ő tanítványai mentőkben a kalászokat kezdék vala szaggatni. Ekkor a farizeusok mondának néki : Imé, miért művelik azt szombatnapon, amit nem szabad ?

Ő pedig monda nékik : Sohasem olvastátok-é, mit mivelt Dávid, amidőn megszűkült és megéhezett vala társaival együtt ?

Mi módon ment be az Isten házába Abiákár főpap idejében és ette meg a szent kenyereket, amelyeket nem szabad megenni csak a papoknak ; és adott a társainak is ?

És monda nékik : A szombat lőn az emberért, nem az ember a szombatért.

Vári Albert ur

Loco

Str. Al. Vlăhuța 6 [Bolyai-u.]

Annak okéért az embernek Fia a Szombatnak is ura. (Márk evang. II. rész, 23—28 versei.)

Mindnyájan emlékezünk rá, hogy a negyedik parancsolat (II. Mózes XX. 8.) meghagyja az emberiségnek: *„Megemlékezzél a szombatnapról, hogy azt megszenteljed! Ne tégy akkor semmi dolgot...”* Ennek a parancsolatnak az értelme világos. Hat napon át eleget munkálkodik az ember, a hetedik napot, a szombatot (nálunk a vasárnapot) mindenkinek arra kell fordítania, hogy testét és lelkét pihentesse, Istennek hálát adjon eddigi segedelméért és további áldásait kérve, új erőt és bizalmat gyűjtsön. Szép és igen hasznos parancsolat ez, amelyet aki meg nem szívvel, önmaga látja kárát. Ám a farizeusok és írástudók, akik szörnyű nagy tudományosságukban végül is nem látták meg a fától az erdőt, itt is a betűt nézték, ahelyett, hogy az értelmével törődtek volna ennek a parancsolatnak. Lassanként odáig jutottak szörszálhasogató okoskodásaikban, hogy a zsidóknak azt sem engedték meg, hogy szombatnapon jót tegyenek, hogy gyógyítsanak, s a szabó például már pénteken este le kellett, hogy tegye a tűt magától, nehogy kint sétálgatva, a csillag feljövetelekor még nála legyen a tű, amellyel dolgozni szokott. Még ma is a buzgóbb zsidóknak a pénzt még megérinteni sem szabad szombatnapon. Természetesen ez a hajlandóság, hogy egy-egy, Isten által adott parancsolatot a tulságig betűszerint értelmezzünk, nemcsak a zsidóknál volt meg, hanem más népeknél is, s még ma is találhatók olyanok, akik vallásuknak nem a lényegét, hanem a betűjét tartják fontosabbnak. Jézus is a farizeusok azért támadták meg, mert megengedte, hogy a tanítványok egy-egy buzaszemet letépdésve megegyenek. Azt mondták a farizeusok, hogy ez a kalásztépdelés annyi, mintha arattak vagy csépeltek volna a tanítványok; az aratás és cséplés pedig munka, tehát szombatnapon ezt tenni: bűn. Jézus azonban megfelelt nekik. Nem az ember van a szombatért, hanem a szombat az emberért. Isten nem az embert teremtette azért, hogy a szombat törvénye előtt térdetfejet hajtson, hanem a szombatot rendelte az emberek szolgálatára, hogy az testüknek, lelküknek javára legyen. Igaz, szombat (vagy nálunk vasárnap) nem munkanap, hanem a pihenés és az Istenhez fordulás napja. Ám ez nem azt jelenti, hogyha valaki kalászt lát, Isten e drága ajándékáért való mélységes rajongásában azt meg se érthesse, vagy, ha valami vándor sebektől borított lábára irt kér, ő be ne kötözhesse; sőt még azt sem, hogy ha valami életbevágóan fontos dolga akad, azt is el ne végezhesse. Nem az ember van a szombatért, hanem a szombat van az emberért!

A vallásos hitelvek, magyarázatok és parancsolatoknak e túlzásig vitt befű imádása ellen tehát már Jézus is kikelt, s az ő nyomdokain haladva alapította meg Dávid Ferencz az unitárius egyházat. Mert mi, unitáriusok, nem azért harcoltunk és harcolunk szellemi harcainkban, hogy Jézus csodálatos lényének istenítését, vagy a Biblia egyik-másik helyének valószínűségét tagadjuk, hanem azért, hogy a

betű imádása helyett az értelemnek megismerését és követését hangsúlyozzuk. Azok a dogmák, amelyeket sok száz éven át a kereszténység nagy szentjei és filozófusai megszerkesztettek, lehetnek részben igazak, részben tévedések, de semmiképpen sem arra valók, hogy az ember azokat imádjá, hanem csak arra szolgálhatnak, hogy általuk könnyebben megérthesse a hívő Istent és az Ő szándékát a világgal és az emberrel. Ha tehát a dogmák is arra valók, mint a szombat, hogy az embernek segítségére és hasznára legyenek, akkor ide is vonatkozik Jézusnak ez a tanítása: Nem az ember van a szombatért, hanem a szombat van az emberért, azaz: nem az ember van a dogmákért, hanem a dogmák vannak az emberért, hogy magyarázatukkal segítségül szolgáljanak az Isten dolgaiban.

Hasonlóképpen vagyunk a világi törvényekkel is. A törvényeket meg kell tartani. De lehetnek esetek, amikor a törvény értelmét megtartjuk akkor is, amikor a törvény betűje ellen látszólag vétünk. Ezért mondta ki a modern büntetőjog, hogy e törvényeknek mindig a szellemét és nem a betűjét kell alkalmazni. Hallgassunk mindig a szívünkre, amikor bírák vagyunk, mert az sokszor biztosabban és igazságosabban ítéel, mint az ugynevezett „józan ész“.

Épenugy az irodalomban és a művészetekben is. Itt is vannak törvények és szabályok, ám ezek csak arra valók, hogy segítségére legyenek az alkotónak munkája elkészítésénél. Maguk a szabályok még nem tesznek művésszé senkit. Csak a mesterember méri ki óvatos pontossággal, hogy vajjon a legutolsó részletig követte-e a szabályokat, míg az igazi tehetség néha új törvényeket is alkot. Természetesen ezek az új törvények csak akkor lesznek helyesek, ha a meglévő törvények természetes következményeképpen jöttek létre.

Vallásban, törvényhozásban, irodalomban és művészetben egyaránt akadnak tehát farizeusok; akik a betű külsőleges értelmezését tulságba viszik, s ezenközben eltévesztik szem elől a belső, valódi értékeket. Ezek ellen állandóan küzd a haladás, a tehetség, a lélek. Ezért küzd az unitarizmus is.

Ám nincsen annál szörnyűbb, mint amikor ezek között a szabadelvű, haladó küzdők között támadnak betűimádók, formáért és külsőségekért harcolók. Nincs megdöbbenőbb embertípus, mint a szabadelvűség farizeusai, akik épenugy becsukják a szemüket ellenfeleik, vagy az élet és Isten igazságai előtt, mint a régi, zsidó farizeusok, akik törvényt csinálnak a törvények megtöréséből és dogmává teszik a dogmák megtagadását. Akik kimennek és kalászt tépnek szombatnapon, csak azért, hogy megmutassák: nem az ember van a szombatért. Akik dacosan munkaruhába öltöznek és hangos dalolással mennek a rétre, a gyárba, a műhelybe — vasárnap délelőtt, csak azért, hogy hetykén odamondhassák: nekem nem parancsol a pap. Akik restelnek akár koporsóelőtt is térdelhajtani, mert ők szabadelvű unitáriusok. Akik nem imádkoznak hangosan, mert az Ő más hiten levő testvéreik hangosan imádkoznak. Akik erővel elfordulnak a názáreti Jézus magasztos személyiségének csodálatától és

ezzel együtt megértésétől is, csak azért, mert az ő hitük szerint más felekezetűek túlságosan is csodálják Jézust. Akik mindent gunyos mosollyal kétségbevonnak, talán még az Isten atyai voltát, sőt létezését is, csak azért, mert az orthodox keresztények szerintük nevetségesen könnyen-hívők.

Testvéreim! Jézus védelmébe vette tanítványait, akik a szombatnak a lényegét nem, de a betűjét az akkori szokások értelmében megtörték, mert hiszen tudta, hogy a tanítványok nem istentelenségből, nem kuruckodásból, nem rossz akaratból nyultak a kalászokhoz. És ezzel a tetteivel nagy bizalmat és bátorságot hagyott mindazok számára, akik tiszta szívvel keresik Istent és az ő igazságait, nem emberi intézményeken keresztül, hanem Isten legcsodálatosabb „intézménye” útján: lelküknek segélyével. Am azok számára, akik ennek a lelki keresésnek árulóí lesznek, a csakazértis kalásztépők, a dacból ünneprontók, a feltűnési vágyból született kételkedés káromló ajaku „írástudói”, a szabadelvűség cinikus farizeusai számára Jézusnak bizonyára nem védő szava, hanem korbácsa leszen. Faluhelyen a gazda, ha földje szélén tovahaladó vándort lát, ösztönösen megérzi, hogy ez vajjon csakugyan a Mindenható drága ajándékát látja-e abban a kalászban, amelyet esetleg leszakít, vagy pedig tisztán csak rombolási, pusztítási vágyból gázol bele a drága vetésbe. S a szerint mond fogadj Istent, vagy kergeti el a kalásztépőt. A nagy Gazda is tudja, hogy az ő gyermekei közül melyiknek a szívében lakozik hit, alázat és jóakarat, s melyiknek feketíti el a lelkét magavetés, kérkedés, álbüszkeség.

S bizony, hogy aszerint cselekszik!

Sz. I. S.

.....

A sepsibodoki unitárius leányegyházköztség kebli tanácsa és lelkes női f. évi szeptember hó 21-én d. u. 3 órakor a szépen feldiszitett templomban vallásos ünnepélyt rendeztek, amelyen jelen voltak a kálnoki és árkosi hiveink közül is elég szép számmal. Árkosról a vonós zenekar is jelen volt s a műsornak két számát töltötte be művésziesen játszva a két vallásos zeneművet Régeni Áron harmonium kísérete mellett. Az istentiszteletet Végh Benjámín esperes végezte. A templomot zsúfolásig megtöltő közönség nagy figyelemmel és igazi lelki élvezettel hallgatta végig Patakfalvy I. és Simon E. és Farkas Bözsi szépen és hatással előadott szavatait, ugy Régeni I. és Kiss A. szőlőnéküket. kik gyönyörű előadásukkal emelték a lelkeket Istenhez, valamint Imreh István felolvasását, melyben a nehéz viszonyok között levő egyházi élet és kultúra fejlesztésére annyira szükséges áldozó erények gyakorlására mutatott be követendő példát.

Az ünnepély rendezéséért, valamint a kellemes szeretet vendégségéért, mellyel az idegen és helybeli vendégeket részesítették, az érdem a kedves nőinket, élükön Farkas Aladárnét, Imreh Istvánnét és ifj. Simon Györgynét illeti meg.

TŰZHELY MELLETT

Virágok az őszben.

Most nyílnak a legszebb,
Legszentebb virágok:
Kulturánk mezején: az iskolák.
Míntha bús, magyar szivekre,
Szülőkre és gyermekekre
A jó Isten sugározná
Áldott mosolyát.

Oly szomorú az ősz,
Ha nincsen tavasz,
Ha szivünkéből nem fakad dal,
Csak mindig panasz.

De szomorúságunk
Míntha felderülne,
Míntha hervadó lombok közt
Reménység zöldülne.

Megtárul a művelődés
Dús nektáru kelyhe,
A sok apró dobogó szív
Boldogan lehel be
Régen leirt és megszentelt
Szép magyar betűket,
Szegény szülők, magyar szülők
Letörlik könnyüket
S ezekkel a szép betűkkel
Iskolázott gyermekükben
Ápolják hitüket.

Ürmös.

Fekete Lajos.

Dalszöveg.

Valamikor, ha rám néztél,
A télen is tavaszt láttam
S édes szóval, mikor hívtál,
Tán nem is e földön jártam.

Valamikor a szivembe'
Csupa örömmag volt vetve.
Bánatvirág nyílik mégis,
Fölöttem borus az ég is.

Valamikor csak daloltam,
Mikor rólad álmodoztam;
Rég elhallgatott a nóta,
Nála veszett el a kóta.

Ü. K.-né.

.....

Magyarok!

Az új tanévvel a Magyar Párt Diáksegélyző-akciója hatodik esztendejébe lép. Azt jelenti ez az első határkő a jövőbe vezető küzdelmes uton, hogy az új megnehezedett erdélyi élet porondján olyan magyar tanárok, magyar jogászok, magyar gyógyszerészek, de magyar orvosok is felvették már a harcot, kiknek kezébe a magyar társadalom megszervezett, céltudatos áldozatkészsége adta a tudás fegyvereit.

Öt esztendő tapasztalatai s folytonossága a diáksegélyzés munkáját az erdélyi magyar társadalom bevált és meggyökeresedett intézményévé tették. Tradícióvá, új és megható tradícióvá vált immár az, hogy az erdélyi magyar nemzeti társadalom a nagy égésben odavesztett gazdasági erőinek megmaradt porából ad életet az új Phönixének.

Ez a képletes beszéd ma megrázó valósággá vált. Azt a kis magyar gazdasági erőt is, melyet a kisebbségellenes céltudatosság meghagyott, a gazdasági világválság teljes porráégéssel fenyegeti.

S mégis: kell, mindenáron kell még annyi erőt találnunk, hogy a diáksegélyzés folytonossága fennakadást ne szenvedjen.

Öt esztendő tapasztalatai azt mutatják, hogy száz meg száz magyar családfő, intézmény és egyesület költségvetésében állandó tételként szerepel már az az összeg, mellyel ehhez a nemzeti munkához évről-évre önként hozzájárultak.

Ennek a meg sem alakult egyesülésnek tagjait, kiket nem tagdíj-kötelezés és alapszabály, hanem a meleg szív és a nemzeti élet-ösztön fog közös áldozatkészségre össze, — arra kérjük ebben a nehéz órában az ifjuság, a jövő adóját, még ebben az évben se töröljék évi kiadásaik jegyzékéből és küldjék el adományukat újra a Magyar Párt Diáksegélyző Bizottságának címére (Cluj—Kolozsvár, Monostori-ut 18 sz.).

Kolozsvár, 1930 október 1.

A Diáksegélyző Bizottság nevében:
Dr. Inczédy-Joksmann Ödön
az Orsz. Magyar Párt üv. alelnöke.

NŐK VILÁGA.

Hittestvéri szeretettel kérjük vidéki nőszövetségeink vezetőségét, hogy szövetségük évi munkájáról *mielőbb* jelentést tenni sziveskedjenek.

A kolozsvári D. F. egyleti Nőkszövetsége elnöksége.

Gondolatok.

Ruskin az angolok tanítómestere mondja: „Az ember azért rossz és boldogtalan, mert eltávolodott Istentől s Istentől azért távolodott el, mert nem látja őt meg műveiben. Ha tehát azt akarjuk, hogy az ember ismét jó és boldog legyen, a természeti és művészeti szépnak szemlélete által vissza kell vezetnünk Istenhez. Tehát megváltás a szép által; de ennek feltétele a nyomorból, tudatlanságból és önzésből való kiemelés.”

Roessler Artur: „Álljal bár a határ egy homokbuckáján, vagy a Rigi hófödte csúcsán, egyaránt bámulhatod a Teremtő legcsodásabb színjátékát, amint a hatalmas firmamentum ráborul e szép földre és a búcsuzó nap ontja tüzes színeit. Kanyargó patakunk odvas fűzfára éppen olyan túlvilági pompával hintik ezüstös fényüket a csillagok ezrei, mint Egyiptom piramisaira és a római Campagnara. Tájék és tájék között nem oly nagy a fokozat, de óriás a különbség néző és néző között. A lelki finomság, mely könnyűszerrel paradicsomot varázsol a pusztába, nem terem minden bokorban!”

Goethe írja Herdernek: „Ha továbbra is szeretsz, néhány jó emberem barátságát ezután is bírom, Krisztina híú marad, a fiam él és a nagy kemencém jól fűtik, — nincs egyéb kívánságom e földön.”

Lessing. a Mendelssohn Mózessel — nagy bölcsész volt — folytatott eszmecsere hatása alatt írja egyik levelében: „Elvem elégedetten élni, ha még oly kevés okom is van rá... Bizony elég nehéz mostanság magamat boldognak tartani, de hol van az a boldogság, melynek egyéb alapja volna a magunk szuggeszciójánál?!”

Haeckelről írja egy rajongója (Dodel Agost): „Boldogok azok, kik mint a gyermekek, teljes szívből kacagni tudnak és kacagni akarnak. Mert igazi emberek maradtak, a rettenetesen agyonkulturált társadalomban a természet gyermekei maradtak, őrizői és ápolói isteni derűnek. A boldogság hordozói ők, akik idején csendülnek kacajra, mint a reggeli nap, mely nem felejt el fölkelése óráját.”

Prohászka mondta: „Meg kell látnunk, föl kell fedeznünk az élet értékeit, a valódi értékeket, melyek függetlenek az élet gondja-

bajától, célt kell kitűznünk magunk elé, föl kell ismernünk kötelességeinket, eleget kell tennünk földadatainknak és akarnunk kell a nemesebb, értékeesebb életet.“

Ugyancsak ő szót: „Elmélkedések az Evangéliumról“ c. könyvében: „Igyekezzünk családot, munkát, hivatást isteni színvonalra emelni s az élet apró követelményeinek fölényes s meleg lélekkel megfelelni, szóval az egész életet a reggeli mosakodástól az esti lefekvésig krisztusilag stilizálni.“

A francia Renan mondja: „Az önzés, amely biztos mérőónja az egyén alantiségának, olyan mértékben kevesbedik, amilyen mértékben távolodunk az állatitól. A tökéletes ember már nem lesz egoista, mert szívét egészen be fogja tölteni a vallás.“

Asszony könyvéből — asszonyoknak: „Örülj az életnek, nagy kincs ez; ne félj a szenvedéstől, eke az, felszántja az ugart, hogy Isten szava csirát verhessen benne! Élj tiszta szívvel, nagy és szép gondolatokkal, állandó, hasznos munkában és akkor sohasem lesz időd az élet tagadására: csüggeteg unalomra, kielégíthetlen önzésre.“

„Bizonyára rózsán fekszem, mert érzem töviseit. Ha megtanultad kitérni méregfogát a szenvedésnek, ha tövisről eszedbe jut a rózsza, ha nem henye időtöltésnek de missziónak fogod föl az életet és vidáman dalolva munkálod göröngyös talaját a néked kimért parcellának — akkor mestere vagy a boldogság művészetének.“

közlí: Ü. K.-né.

.....

Hozzászólás.

S. Nagy László hozzászólása „A képek bevitele a templomba“ c. anketunkhoz.

Ennek a kérdésnek, hogy szabad-e képet, szobrot vagy más művészeti tárgyat bevinni az unitárius templomokba, szeretném ezt a hamleti címet adni: Tenni, vagy nem tenni? Ne ütközzék meg senki ezen a könnyed szellemességen, de én igazán jellemzőnek találok töprengéseinkre ezt az átültetett hasonlatot abban a kérdésben, amelyik szerintem lényegileg *nincs, nem is lehet, mert ezt a kérdést elintézte már részünkre is Dávid Ferenc és elintézte az unitárius szellem három- és félszázados gyakorlati megnyilvánulása.*

De ha nagyon forszirozzuk ezt az előtérbe állított problémát, akkor is könnyen végezhet vele az unitárius szellem:

Az unitárizmus szerint: Isten — lélek. Aki imádja, szükség szerint kell, hogy lélekből és lélekkel imádja. Ez a hitvallás látszólag teljesen tisztázza a problémát s nem enged semmilyen segédeszközt igénybe venni az Isten-imádáshoz. Minthogy azonban e hitvallás kiéléséhez olyan, szinte fenkölten tiszta gondolkozásra, a mindennapi életből s a mások gondolatjármából kiemelkedett minden régi be-

folyásolástól mentesen gondolkozó lélekre van szükség, az unitárius hit szépségeinek kívánt terjedése s a normál lelkek: a nagy tömeg vallásos kívánságainak kielégítése véget én szívesen fogadok minden olyan impulzust, természeti vagy mesterséges hatóerőt, amely közelebb visz a kívánt lelki megnyugváshoz, a tisztább gondolatokhoz, az Isten-eszméhez. Ezt a célt szolgálja a templomokban az ének, a zene, az orgona, amely utóbbit Dávid Ferenc szintén nem engedte meg, de később — igen helyesen — bevonták a mi istentiszteleti gyakorlatainkra is. Amint az ének, zene, az orgona nem von el az isteni gondolattól, hanem közelebb visz ahhoz, épügy, ha egy olyan képet vagy szobrot látok, amely feltétlenül az Isten-eszmét juttatja eszembe, magasztosabb gondolatokkal tölt el s ennél fogva imába tud mélyíteni, én annak a képnek, szobornak csak hálás tudok lenni. Hangsúlyozom, hogy annak a képnek vagy szobornak csak ezt a gondolatot szabad sugározni s harmonikusnak kell lennie egész élet és vallásos felfogással, unitárius hitemmel és semmi szín alatt sem lehet olyan, amelyik *elvonhat* egy megtisztult gondolatvilágtól, a nemesebb érzéskomplexumoktól, nem ellenkezik az egy-Isten fogalmával. Én egy ilyen abszolúte művészi képet vagy szobrot a mi templomainkban is el tudok képzelni, ha az egyébként teljes harmoniában van az unitárizmus szellemét lehelő puritán templomunk konstrukciójával is s elsősorban: Isten-gondolatot áraszt mindenki felé. Az ilyen lehetséges megoldásoktól nem félnék, de félek attól, hogy a lehető legnagyobb gondosság, jószándék és puritánizmus mellett is idővel olyan tulzás, szín- és kompozíció-tultengés, esetleg felfogásunkkal nem egyező kompozíció is származhatik ebből, amilyent másutt is láthatunk.

Szerintem Dávid Ferenc megoldotta ezt a kérdést minden időkre. Nekem nincs szükségem semmilyen képre vagy szoborra, különösen, ha kolozsvári, egyszerűségével igazán Istenhez emelő, magasztosan szép templomunk áhítatába merülhetek bele, de azért el tudok képzelni egy olyan unitárius templomot, amelynek stílusába Dávid Ferenc vagy a tordai országgyűlés ismert relifjét aplikálják bele s én azért nem torpanok vissza onnan, de ép úgy el fogok mélyedni az emberi rendeztetés és az isteni eszme fenkölt gondolatában, mint kolozsvári gyönyörű templomunkban.

*

E főkérdéstől különben teljesen függetlenül megjegyzem, hogy bizonyos kép- és szoborformákkal mostanság is találkozunk nálunk is, mint amilyenek a menyezetfestéseink s az orgonák és katedrák galamb, stb. díszítései. De tudtommal még soha senki sem tiltakozott ellenük. Pedig nem egy templomunkban, különösen budapesti új templomunkban épen eléggé dominálnak a színek. Én jobban szeretem, nekem jobban tetszik a kolozsvári templom megkapó puritán-sága, de viszont nem vitatom el a magyar lélek és szív színájtatos-ságát sem s különösen nem vitathatóm el ezt épen a legmagyarabb vallással kapcsolatban. Ami azt is bizonyítja, hogy az unitárizmus

tiszteli az egyéniségben és adott alkalmak szerint megnyilatkozó szabad szellemet s ha az idők és viszonyok úgy kívánják: a korrallal való haladást is megengedi. Egyet azonban sohasem engedhet el: bensőleg: az igaz kereszténységhez illő áhitatot, külsőleg: a szerénységet, az egyszerűséget. Mert Isten: lélek.

S. Nagy László.

Egyleti élet és munkásság.

Háromszéki egyházkörünkben a Dávid Ferencz Egylet és a Nőkiszövetsége Kálnok, Sepsikőröspatak, Árkosi tagozata augusztus hó folyamán tartotta meg vallásos ünnepéleit. 3-án Kálnokon, 17-én Sepsikőröspatakon és 24-én Árkoson, mindenütt istentisztelettel kapcsolatosan. Kálnokon Székely Kelemen, Sepsikőröspatakon Végh Benjámin és Árkoson Kovács Imre lelkészek tartottak az alkalom és helyzethez szükséges imát és beszédet. Mindenik helyen igen szép számban vettek részt az ünnepélyen a három község hivei, amit örömmel állapíthatunk meg. Ezt az idézte egyfelől elé, hogy az árkosi derék zenekar egy pár zeneszámot Régeni Áron orgonakiséréte mellett igazán művésziessé játszott. Kálnokon és Sepsikőröspatakon ez volt az első templomi zenés ünnepély, s bátran mondhatjuk, hogy hiveinknek nagyon, de nagyon tetszett, amit leginkább bizonyít az, hogy arra kértek, csináljunk minden hónapban egy ilyen zenével összekötött ünnepélyt, hiszen ez olyan megható volt, hogy örömkönnyekeket hullattunk.

A műsor többi száma mellett szóló ének töltötte ki. Kálnokon énekelt árkosi Kisgyörgy Mihályné, Sepsikőröspatakon Régeni Juliska és Árkoson ugyancsak ők.

Szavaltak: Kálnokon Utó Sándorné, ifj. Szilágyi Károlyné és Gyöngyösi Boriska. Sepsikőröspatakon: Para Margit, Bedő Juliska, ifj. Bedő Imre és Bedő Boriska. Árkoson: Nagy Ignácné, Duka Jánosné és kálnoki Bedő Erna.

Felolvasást tartottak Kálnokon: Gyöngyössi Sándorné, Sepsikőröspatakon: Bedő Ferenc járásbíró, felsőfehérvári f. ü. gondnok és Árkoson: Kisgyörgy Pálné. A szereplők derekasan megállották helyüket, úgyhogy a közönség teljes elismerését nyerték meg.

A megnyitó és bezáró beszédeket Kovács Imréné, Székely Kelemenné és Végh Benjámin tartották.

Mindhárom községből az ünnepélyen kölcsönösen tekintélyes számban vettek részt. Az ünnepélyek tartását meg-megismételjük. Szeptember hó folyamán bodoki leányegyházközségünkben is, — ha Isten segít — egy ilyen ünnepélyt tartani fogunk. cs. e.

Missiói munkálkodás. A háromszéki egyházkör belső emberi értekezlete három missiói körre osztotta az egyházközségeket. Egyik missiói körhöz Bölön, Nagyajta és Brassó tartoznak, melyhez önként

csatlakozott Ürmös. Ez a négy egyházközség előre megállapított terv szerint szeptember 14-én kezdette meg munkásságát Bölönben, összekapcsolva a műsoros vallásos ünnepélyt a felekezeti iskola megnyitásával. Kovács Lajos brassói lelkész már reggel kiutazott Bölönbe, ahol délelőtt istentiszteletet tartott. Délután 4 órakor Bölönnek népe nagyszámu hallgatósággal töltötte meg híres templomát s a másik három egyházközségből is többen megjelentek. A missiói ünnepély Fekete Lajos ürmösi lelkész alkalmi imájával és egyházi beszédével kezdődött, mely után Kovács Lajos brassói lelkész mondott megnyitót, reámutatva a maguk eleibe tűzött célra s különösen kiemelve a felekezeti iskola fontosságát és jelentőségét. Taar Géza nagyajtai lelkész „A példaadás szerepe a családban” címen tartott igen tanulságos és az élet teljes ismeretére valló felolvasást, mely a figyelmet egészen lekötötte. A kántori szerepet Nagy Árpád ürmösi énekvezértanító töltötte be, aki a műsor keretében két magán számot is adott elő. Közben az ürmösi ifjusági kör részéről szavalt Feneki András, Brassóból ifj. Kovács Lajos és Nagyajtáról Keresztes Anna. Énekelt a bölöni ifjusági dalárda László Ferenc felekezeti énekvezértanító vezetésével. Lófi Ödön helybeli lelkész bezáró szavaival megköszönte a nagyszámu közönség érdeklődését és a vidékiek megjelenését. A vezetőknek az a terve, hogy ahol a tagozat missiói munkára összejön, a többi három egyházközség nőszövetsége és ifjusági köre, esetleg más szervezete is kiküldött tagokkal képviseltesse magát az egylet költségén. Fokozni akarja ezáltal az érdeklődést és alkalmat adni a tájékozódásra. A műsort rendszeren az idegen egyházközségek tagjai töltik ki. A belső emberek kitartó erővel óhajtják folytatni a kedvező körülmények között indult missiói munkát, remélve, hogy az egyház és valláserkölcsei élet iránt azon egyháztagokban is felébred az érdeklődés, akik társadalmi helyzetüknél és képzettségüknél fogva vezetésre és példaadásra hivatottak, de az egyházi munkától még a hivatalos elkötelezés dacára is igen sokszor távortartják magukat. A közelebbi missiói összejövetel Ürmösön lesz, majd Brassóban és Nagyajtán.

A Nőszövetségének munkássága Jobbágyfalván. A Nyárádszentmártonhoz tartozó kicsiny leányegyházközségben figyelemre méltó munkásság folyik a Nőegylet keretén belül, mely 1929 dec. 1-én alakult meg, mintegy 60 taggal a következő tisztikar vezetése mellett. Elnök: Nagy Jenőné; alelnökök: Szász Lajosné és Nagy Lajosné; jegyző: Tóth Menyhértne—Nagy Piroska; titkárok: László Zsigmondné és ifj. Balogh Jánosné; pénztárnok: László Györgyné. Nőegyletünk tehát csak féléves multra tekint vissza, de már ez is elég időt és alkalmat nyújtott hűséges tagjainak arra, hogy hasznos munkával kapcsolódjanak bele ezen kicsiny gyülekezet lendületes életébe.

A rendszeres önképzésre és a vallásos élet elmélyítésére irányuló összejöveteleken kívül, melyekből minden hónapban egyet tartott a Nőegylet, különösen említésre méltó az az áldozatkészség, mellyel az iskolás gyermekek karácsonyfa ünnepélyét rendezték meg. Erre a célra

a Nőegylet tagjai 595 leit, Nagy Jenőné téstát, Tóthné Nagy Piroska és Czitrom Józsefné 100—100 drb. cukorkát adományoztak. A karácsonyfáról Boros Mózes helybeli tanító gondoskodott. A karácsonyfa ünnepélyen iskolás gyermekeink kedves szavallatokkal, énekszámokkal és egy jól sikerült alkalmi szindarabbal gyönyörködtek a nagy-számú közönséget. A betanítás fáradságos munkáját Boros Mózes tanító végezte.

Szépen sikerült nyilvános összejövetelt rendezett a Nőegylet husvét első napjának estéjén is, melynek úgy erkölcsi, mint anyagi szempontból nagy eredménye volt. Ezen összejövetel műsorán szerepeltek iskolás növendékeink szavallatokkal és egy gyermek-szindarabbal, Tóth Menyhért s. jegyző szabad előadással „Legnagyobb kincs a gyermek“ címen, Tóthné Nagy Piroska, Nagy Erzsike, Szász Irma szép szavallatokkal és Nagy László gimnázista ügyes monológgal. A műsor kiemelkedő pontja volt az a táncszám, melynek keretében Nagy Magduska és Nagy Erzsike a magyar szólót mutatták be. Az egyes számokat Boros Mózes tanító konferálta be és az estélyt a lelkész rövid előadása zárta be. A szereplő gyermekek betanítását Nagy Magduska és Boros Mózes tanító végezte.

És még egyet. Csak nemrégén adott át a Nőegylet egy műsorral kibővített ünnepélyes istentisztelet keretében két szép gyászlobogót a közhasználatnak, melynek anyagát szintén a vezetőség és a tagok közadakozásból vásároltak be 1893 leiert. E zászlók feliratainak himzését és más díszítéseit ifj. Balogh Jánosné, László Zsigmondné, László Mihályné, Nagy Magduska, Nagy Ilona és Szász Irma végezték. A zászlószentelési istentiszteleten ünnepi beszédet tartott a lelkész, a beszézés történetét ismerteite Boros Mózes tanító s szavallt Lászlóné Májai Berta és Nagy Ilona.

Az egylet vagyona jelenleg 2000 lei, mely minden összejövetel alkalmával szaporodik a tagok önkéntes szeretetadományáiból.

A fenti adatok bizonyosságai annak, hogy öntudatos munka folyik, mely sok szép reményre jogosít a jövőre nézve is. Sikert a továbbiakban is! Istennek áldása legyen leányegyházközségünk hitű Tábítháin.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Középiszkoláink. Nehéz kisebbségi sorsunkban mindnyájunk szeme féltő aggodalommal figyeli gimnáziumaink sorsát. Hála Istennek, ez alkalommal örvendetes híreket közölhetünk olvasóinkkal. A kolozsvári unitárius kollégiumba beiratkozott tanulók osztály és vallás szerint a következőképen oszlanak meg az 1930—31. isk. évben:

1. Elemi iskola.					
	Unitárius	Ref.	Róm. kath.	Luth.	Összesen
I. oszt.	10	7	2	—	19
II. „	12	6	3	—	21
III. „	14	7	2	—	23
IV. „	12	8	—	—	20
Összesen	48	28	7	—	83

2. Főgimnázium.

	Unitárius	Ref.	Róm. kath.	Luth.	Baptista	Izraelita	Összesen
I. oszt.	26	11	2	5	—	—	44
II. „	34	—	1	1	—	—	36
III. „	18	3	—	3	—	—	24
IV. „	16	2	—	3	—	—	21
V. „	19	3	2	—	—	—	24
VI. „	24	8	3	—	—	—	35
VII. „	12	1	—	—	2	1	16
Összesen	149	28	8	12	2	1	200

A megnövekedett létszámmal a konviktus gondjai is megszorodtak. A nyomasztó gazdasági helyzet, a pénztelenség folyamánként a szülők a kedvezménykérések soha nem tapasztalt tömegét nyújtották be. A konviktus nem képes e kéréseknek eleget tenni s ezért az intézet vezetősége szeretne egy pár alsóbb osztályos tanulót jóakaratu családokhoz ebédkosztra elhelyezni olyanformán, hogy az erre hajlandó családok hetenkint legalább egyszer egy tanulónak egy meghatározott napon ebédet adnának. Hét család nemes adományával egy kis diák egész évi ebédkosztja biztosítva lenne. A heti egy ebédadományt meg lehet váltani 20 leuért, tehát egy hónapban 80 leu összeggel, amelynek beszedéséről az iskola gondoskodik. A jövő generáció sorsát szívükön viselő jó lelkek ez iránt való készségeket sziveskedjenek az igazgatói irodában bejelenteni.

Az iskolai évet ünnepélyesen szept. 15-én d. e. 10 órakor nyitották meg nagyszámu szülő és tanügyi barát jelenlétében. Imát mondott Vári Albert vallásnár, megnyitó beszédet tartott Gálffy Zsigmond igazgató, dr. Várady Aurél isk. felügy. gondnok és a Püspök ur őszinte szeretetből fakadó atyai intelmekkel emelték az ünnepély jelentőségét. A tanítás 16-án reggel 8 órakor kezdődött.

Örömmel állapítjuk meg, hogy az internátus dolgozószobáinak a déli, tehát napos oldalon történt elhelyezése s kevésbé zsutoltsága az egészségügyi követelmények tekintetében nagy haladást jelent a multhoz képest; továbbá azt, hogy az internátusi közös medence-fürdő zuhanyfürdővé alakítottát át (6 zuhany). Így a bentlakó tanuló-ifjuság egyénenkint, mások által nem használt tiszta vízben fürödhetik minden héten az eddigi két hetenkint való fürdés helyett. A főgimnáziumi bentlakó tanulók száma 122.

Ebben az iskolai évben a mult évi tanterv maradt érvényben s így a folytonos tantervváltozás zökkenő hatásai nélkül ez az év simább lefolyásúnak ígérkezik, mint a mult évek. Erre való tekintettel az intézet vezetősége tervbe vette, hogy szombatn délutánonkint az ifjuságot *tanulmányi sétákra* viszi, megismertetve Kolozsvárnak, ennek a kulturális központnak ipari telepeit, gyáraít, muzeumait, könyvtáraít stb.

E rendszeresített tanulmányi séták során szept. 20-án megnézték a tanulók, kellő tanári kíséret mellett, Kolozsvár vízműveit, azt a

hatalmas berendezést, amely százezer ember mindennapi vizsükségletét látja el. Szept. 27-én a város történeti nevezetességű épületei, helyei s az azokhoz fűződő események megismertetésére került sor. A kalauzolás nehéz szerepét Kelemen Lajos tanár afia látta el az ő páratlan szaktudásával és tárgyszeretetével. Megtekintették az óvári zárdát, a főtéri Szent-Mihály templomot, a Szabók bástyáját; megismerték általános és unitárius vonatkozásban Kolozsvár történetét.

Érettségi eredmények a kolozsvári unitárius főgimnáziumban az 1929—30. iskolai évben.

Az 1930. júniusi vizsgálatra állott	ismétlő	tanuló	13,	átment	3	tanuló.
Az 1930. " " "	új	"	5,	"	5	"
Az 1930. szept. " " "	ismétlő	"	11,	"	6	"
Az 1930. " " "	új	"	5,	"	5	"

Ismétlőknek vannak jelezve azok a korábbi évfolyamú növendékek, akik már több ízben, újaknak a múlt iskolai év (1929—30) tanulói, akik először jelentek meg a vizsgabizottság előtt. A szeptemberi vizsgálaton a kisebbségi iskolák összes fiú tanulói közül a kolozsvári kerületben a három legjobb osztályzatot főgimnáziumi tanulóink nyerték: Komjátszeghy Lajos 7·25, Kőkösi Kálmán 7·25 és Almási Gyula 7 középszámmal. A fenti eredmény alapján ebből a főgimnáziumunkból az elmúlt iskolai évben 19 érettségizett ifju vág neki a kisebbségi élet bizonytalanságának.

Jövő számunkban sz.-kereszturi gimnáziumunkról fogunk hasonlóképen hírt adni.

Az érdekeltek figyelmébe. A Nyugdíj-intézet vezetősége köréből nyert értesülésünk alapján felhívjuk az ujonnan kinevezett lelkészek és más belsőember, vagy általában egyházi alkalmazott afiai szives figyelmét arra, hogy állásuk elfoglalásától számított három hónapon belül kérniök kell a Nyugdíj-intézetbe való felvételüket a szabályzatban előírt módon. A Nyugdíj-intézet szabályzata megjelent az 1929 évi főtanácsi jegyzőkönyvben, s önálló füzetben is. Kapható az Iratterjesztő útján. Felhívjuk egyuttal a nagytiszt. esperes urak figyeimét is arra, hogy az állásaikat elfoglalt belsőembereket be kell jelenteniök. A jelentkezések és bejelentések elmulasztása sok adminisztratív nehézséget, sőt egyéni kellemetlenséget is vonhat maga után.

Hymen. Ótordai Székely Gizella és Nagy Domokos unitárius lelkész jegyesek. Verespatak, 1930 szept. 21. Gratulálunk.

Gyászrovat. Katona Ferencné szül. Simon Zsuzsa, Katona Ferenc kereszturkőri esperes afia neje, hosszas és kínos szenvedés után szeptember 9-én elhunyt. Élt 62 évet. A gyászoló családnak adjon vigasztalást a Mindenható!

A „Dombói Unitárius Dalkör“ ünnepe. Sokáig emlékezetes marad küüllődombó unitárius népe előtt 1930 szeptember 7. Ezen a napon ünnepelte dalárdája, a „Dombói Unitárius Dalkör“ fenállásának 80 éves évfordulóját. Ezen a nem mindennapi és unitárius, magyar kultur történeti szempontból nagyjelentőségű ünnepély

felemelő szépsége mellett gazdag tanúsággal is szolgált. Alkalmat adott arra, hogy 8 évtized kultur munkáját igazolva láthassuk Az 50-es évek egyházunkra és fajunkra egyaránt szomorú és gyászos eseményei jelentek meg legelsőbben is lelkünk előtt. A magyar jövődónek biztosítása a szent feladat akkor is. Dombó szegény, műveletlen népe faji és vallási öntudatról és magyar jövődőről nem gondolkozhatott. Kisgyörgy József dombói unitárius rector jogakadémiai, papi és tanítói végzettséggel, de mindenek fölött a népnevelő hivatásérzetével megkezdi az uttörő munkát a nép művelésére: éneklő társulatot szervez már 1842-ben. Mivel ezen alakulat hivatalos testületté csak 1850-ben lesz, ettől kezdve datálódik a dalkör létezése. De azért is, mert amint a „Nemzeti társalgó“ és a Kisgyörgy József 40 éves tanítói jubileuma alkalmából kiadott füzet¹ említi az első alakulat inkább az írástudatlan emberek tanításával foglalkozott, a tulajdonképeni dalművelés csak később, az 50-es években kezdődött, és azóta — a világháború idejét leszámítva, megszakítás nélkül működik.

Hogy a miénkhez sokban hasonló nehéz időkben megkezdett kultur munka mit eredményezett, a kicsiny mag minő termést hozott, azt mindennél jobban igazolja az a tény, hogy Küküllődombó, mely az 50-es évek kezdetén még a vármegye egyik legszegényebb, legművelteletlenebb faluja volt, ma egyik legértékesebb községe, rendszertő, törvényiszteelő felvilágosult gondolkozású, öntudatos magyar népével.

De, hogy a magvetés nem volt hiábavaló, igazolja az az egyetemes magyar kulturális áramlat is, mely ma, 80 év után minden faluban meg akarja szervezni a magyar dalárdát, a magyar jövődő megmentése végett.

Méltán ünnepelte hát Küküllődombó népe ősi dalárdáját, amely nemes munkájával kulturális fejlődését előmozdította. Eme nemes munka elismerése jutalmául a község unitárius asszonyai egy művészi kiviteű diszlobogót ajándékoztak a dalkörnek, melynek felszentelése a jubiláris ünnepély keretében folyt le.

A dalkör vezetői, egykori karnagyai iránti hálájának abban adott kifejezést, hogy e napra megkészítette életnagyságú mellképeiket és ünnepélyes formák között leleplezte ugyancsak a jubiláris ünnepély keretében. Ott függnék már néhai Kisgyörgy József alapító és József Dénes karnagy képei a felekezeti iskola falain, mintegy buzdítva és serkentve mindeneket a szebb és dicsőbb jövődő munkálására.

Az ünnepély végeztével az óriási számban megjelent gyülekezet kíséretében a dalkör kivonult a temetőbe, ahol gyászdalok és emlékbeszéd kíséretében megkoszoruzta: néhai Nagy József dombói unitárius lelkész, volt elnök, Kisgyörgy József volt karnagy és Utó Lajos volt elnök sirjait.

Az emlékünnepély napján műsoros estély is volt, a felekezeti

¹ „Koszorú“, írta: Nagy János.

iskola udvarán, mely, bár elég tágasnak mondható, alig bírta befogadni a közelből és távolból összegyülekezett közönséget.

A templomi ünnepélyen közreműködtek: Gvidó Béla esperes felszentelő beszéddel, Útő Lajos székely-kereszturi lelkész egyházi beszéddel, Székely Tihámér magyar-sárosi lelkész imádsággal. A dicsőszentmártoni ref. és unitárius dalárdák, az ádámosi D. F. dalárda és a helybeli dalárda.

A lobogót átadta a nők nevében özv. Kissné Kisgyörgy Berta tanítónő, átvette Pál Tamás lelkész a dalkör elnöke, megkoszoruzta Pál Tamásné. A jubiláló dalkört üdvözölte és az új lobogót egy schrapnel hüvelyből öntött lanttal diszitette Bartók Endre ádámosi unitárius lelkész az ádámosi D. F. dalkör nevében, ugyszintén üdvözölte Kovács István magyar-szentbenedeki lelkész és dalköre nevében.

Az estélyen közreműködtek: Az ádámosi D. F. a dicsőszentmártoni ref. és unitárius, a sövényfalvi ref., a magyarózdí ref., a dicsőszentmártoni róm. kath. „Cecilia“, a helybeli férfi és vegyes dalárdák; Péterfi Mihály dicsőszentmártoni unitárius s. lelkész és a helybeli műkedvelő színtársulat tagjai.

Egy felemelően szép nap drága emlékeivel oszlott szét a nagyszámu közönség.

D. F. E. Évkönyv. A D. F. E. választmánya októberi gyűlésén kimondotta, hogy már ez évben Évkönyvet ad ki, amelybe a vidéki és központi egyleti tagozatok évi működése, valamint a szervezkedésre és munkálkodásra hasznos útbaigazítások fognak összegyűjtetni. Felhívjuk egyrészt vidéki tagozatainkat, hogy jelentésüket már csak azért is minél hamarább küldjék be, nehogy az Évkönyvből kimaradjanak, — másrészt olvasóink figyelmét erre a hasznos és hézagpótló könyvecskére.

.....

Irodalom.

Unitárius iratterjesztés. A tavalyi főtanácsi gyűlés egy új bizottságot szervezett meg: A Magyar Unitárius Egyház Sajtó- és Iratterjesztő Bizottságát, melynek feladatává tétetett az unitárius egyház kiadásában megjelent és más unitárius szellemű irattermékeknek a terjesztése Elnök: dr. Gál Kelemen, tagok: S. Nagy László, Szent-Iványi Sándor, Ürmössi Károly és dr. Varga Béla. A bizottság saját kebeléből megválasztotta ügyvezetőkül a Sajtó-osztályba S. Nagy Lászlót és az Iratterjesztő-osztályba Szent-Iványi Sándort, mint akik az eszmét eredetileg is felvetették és az E. K. Tanácshoz indítványképen beadták. Az Iratterjesztő feladatává vált most, hogy azok az egyházi kiadványok, amelyek eddig az egyházi titkár, levéltáros és pénztáros kezeléséből kerültek forgalomba, most mind egy helyre összpontosuljanak. Az Iratterjesztő iroda és raktárhelyisége az Unitárius Kollégiumban van (I. emelet, 26).

Szükségtelen a Sajtó és Iratterjesztő Bizottság megszervezésé-

nek nagy fontosságára külön is reámutatni. A római katolikus és református egyházak hasonló bizottságai hatalmas alaptőkével fogtak munkához, s ma már több milliós vagyonok felett rendelkeznek. Az unitárius Iratterjesztő alaptőke nélkül kezdett a munkához, de azért most már átesve a kezdet nehézségein, a jövőben fokozatosan fog egyházközösségeink és híveink rendelkezésére állani. Az első félesztendő munkája biznyság arra, hogy a beindítás iránya helyes volt és az iratterjesztés munkája máris szép eredményeket mutat fel. Hangsúlyozni kell azonban azt is, hogy még nem kellő eredményeket. Az unitárius olvasóközönség tudatába még nincsen kellőképpen beidegződve az Iratterjesztő létezése. Sajnos, hogy még főtanácsi gyűlésen jelen volt lelkészeink egy igen nagy része is más egyházi hatóságainkhoz intézi tankönyv és irattermékek rendeléseit, s így az iratoknak az egyik hatóságtól a másikhoz való áttétele miatt az expedálás munkája késedelmessé válik, de felesleges és elkerülhető munkatöbbletet is jelent. Vonatkozó egyházi rendeleteink értelmében ugyanis ma már mindennemű tankönyv és más unitárius kiadványt csak az Iratterjesztőtől lehet rendelni.

Az Iratterjesztő Bizottság látta el a nyáron szórványokban lakó híveinket, szórványgondozó lelkészeink útján, lelki táplálékkal, unitárius szellemű tanulságos és szórakoztató olvasmányokkal, több mint kétezer könyv és füzet szétküldése által. Mindez természetesen csak a kezdet kezdete. Angol és amerikai testvéreink hasonló vállalatái évenként több százezer példányszámban tudnak unitárius szellemű nyomtatványokat híveik között, valamint másvallású érdeklődők között is, ingyen, vagy igen olcsó áron szétosztani. Tenni tudják ezt azért, mert híveik megértve az iratterjesztés nagy fontosságát, mindent elkövetnek e bizottság anyagi és erkölcsi fellendülése érdekében.

Az Iratterjesztő Bizottság most állítja össze a jelenleg kapható, unitárius írók által írt, vagy unitárius szellemű munkáknak második cím- és árjegyzékét, amelyik már a közeljövőben napvilágot fog látni. Az árjegyzékben foglaltakra, amelyik a következő tíz csoportba sorozza a munkákat, már most felhívjuk az érdeklődők figyelmét. 1. Bibliák. 2. Szószéki dolgozatok. 3. Theológia, filozófia, neveléstudomány. 4. Történelem, életrajzok. 5. Tankönyvek. 6. Ének és zene. 7. Szépirodalom. 8. Törvénykönyvek. 9. Folyóiratok. 10. Különfélék. A legjobb alkalom áll mindenkinek rendelkezésére könyvtárát kiegészíteni. Felhívjuk egyházközönségi vezetőembereink figyelmét arra, hogy faluhelyen most vannak szervezés alatt a községi népkönyvtárak. Kérjük őket, ezek szervezésénél legyenek tekintettel a megfelelő számú unitárius szellemű munkáknak a beszerzésére is. Egyházközösségeink ifjúsági egyletei nagyobb megrendelés esetén kedvezményben részesülnek, ha könyvtáraikat akarják unitárius szellemű munkákkal kiegészíteni, vagy beindítani. Ezenkívül, ha bárkinek bármilyen más és árjegyzékünkbe fel nem vett munkára, könyvre, vagy folyóíratra van szüksége, az forduljon bizalommal az Iratterjesztőhöz, amelyik azokat a tényleges költség felszámolása mellett, bármelyik

könyvkereskedésnél olcsóbban tudja beszerezni, mivel minden nagyobb könyvkereskedéssel és kiadóvállalattal a Bizottság viszontleszámtólási viszonyban van. Így hiveink olcsóbban jutnak hozzá olvasmányaikhoz és a Bizottság forgalmát növelik, amelyeknek célja az, hogy unitárius szellemű nyomtatványaink minél olcsóbb áron kerüljenek forgalomba. Kérjük vezetőembereinket és hiveinket, hogy Kolozsvárt jártukban keressék fel az Iratterjesztő irodahelyiségét, hogy ott személyesen megtekintve a könyvanyagot, tájékozódhassanak az újabb gyarapodásokról. A Bizottság ezután is kér mindenkit, hogy eddig megjelent könyveiből és ezután kiadandó munkáiból tíz-tíz példányt küldjön be a Bizottsághoz, hogy azokat raktáron tartva, a terjesztésben segítségére lehessen az íróknak és kiadóknak.

Ez alkalommal különösen felhívjuk a figyelmet arra, hogy nagyon jó alkalom van bibliabeszerzésre. Szószékeinken nagyon visszahatóan fest a már elrongyolódott biblia. Hiveink között mindig akadnak lelkes és buzgó tagok, akik a régi biblia helyett egy újat vásárolnak. De saját lelkiszükségletünk kielégítésére is szintén szükségünk van a biblia állandó olvasására. A mai nehéz napokban sem a „tisza szoba“ asztaláról vagy a mestergerendáról, sem a szépen berendezett könyvtárszekrényből nem szabad hiányoznia a könyvek könyvének: a bibliának. Mai számunkban közöljük bibliaárjegyzékünket, amelyik a Brit és külföldi Bibliatársulat kiadásában megjelent bibliákat öleli fel. De bármilyen más bibliát is be tudunk szerezni.

**A Magyar Unitárius Egyház Sajtó- és Iratterjesztő Bizottságának
Bibliaárjegyzéke :**

	L e u
No. 935. Biblia, nagy alak, egész bőrkötésben, aranyvágással	800.—
No. 925. „ kvárt alak, egész bőrkötésben	500.—
No. 933. „ nagy alak, egész vászonkötésben	350.—
No. 932. „ nagy alak, félvászonkötésben	300.—
No. 923. „ kvárt alak, félvászonkötésben	250.—
No. 906. „ kis alak, egész bőrkötésben, indiai papíron, aranyvágással	150.—
No. 917. „ oktáv alak, félvászonkötésben	140.—
No. 911. „ kis alak, egész vászonkötésben, pirosvágással	120.—
No. 909. „ oktáv alak, félvászonkötésben, pirosvágással	100.—
No. 903. „ oktáv alak, félvászonkötésben	90.—
No. 952. Újtestamentum, félvászonkötésben	20.—
No. 954. Újtestamentum és zsoltárok, félvászonkötésben	25.—
No. 981. Zsoltárok könyve	5.—
No. 985. Evangéliumok, füzeteként	5.—

Reméljük, hogy öntudatos hiveink megértve az iratterjesztés munkájának nagy fontosságát, azon lesznek, hogy munkánk eredményes legyen.

Ferencz József.

Felhívás előjegyzésre. Mikó Egyházjogának kéziratát ez év őszén sokszorosíttatni fogom. Az egyes példányok ára a sokszorosítandó példányok számától függ. A kötelező előjegyzést folyó évi szeptember hó folyamán kérem kezemhez juttatni.

Megjegyezni kívánom, hogy az U. K. folyó évi augusztus havi (8 sz.) füzetében megjelent felhívásnak az utolsó mondata nem erre a munkára vonatkozik. Tévedésből toldották be.

Dr. Tóth Gy.

Gál József imái. Szerzőnek az Unitárius Szószék ez évi 3-ik füzetében egy egész hétre való imája jelent meg. Kis egyházunkban ritka jelenség ez. Bizonyos, hogy papjaink közül sokkal többen tudnak jó beszédeket, mint jó imákat írni, ami érthető is Hiszen okoskodni, eszméket fejtegetni minden logikusan gondolkozó, irodalmilag képzett elme tud. De jól imádkozni csak a mélyen érző, áhitatos, erőshítű költői lelkeknek a kiváltsága. Gál József ezek közül való. Imái nem a műkertész mesterségesen tenyésztett, rikitó színű virágaihoz, hanem a természet ölen nyiló ibolyához hasonlítanak. Valóban, természetes báj, kedves egyszerűség, könnyed és folyamatos stílus, logikus gondolatfűzés jellemzik ez imákat. Egységesek, mert egy-egy főeszme körül csoportosulnak az író mélyen vallásos lelkének szép megnyilatkozásai. Nincs bennük áradozás, dagályosság, sem kitérő kanyarulat, hanem nyilegyenesen haladnak kitűzött céljuk felé: mindig megnyugtатnak, kibékítnek sorsunkkal, helyzetünkkel, embertársainkkal s mindenekfölött Istenünkkel.

Boldog az, aki így tud imádkozni, ám boldog az a gyülekezet is, amely ez áhitattal imádkozó pappal együtt emelheti szívet a jó Istenhez. Mert Gál Józsefnek az az egyik főérdeme, hogy imáiban a hivek közös buja-bánata, vágya, öröme, hite és reménye hü kifejezést nyer. Én úgy sejttem, hogy az eddig közölteken kívül szerzőnek van még egy pár hétre való imája. Kár volna azokat tovább is zár alatt tartani s át nem adni a nyilvánosságnak, mert ilyen kedves virágok nem nyílnak minden bokorban.

Kelemen Árpád, nyug. lelkész.

Kriza Vadrózsái. Egy külföldön utazgató magyar újságíró utleírásából: *Kriza János* székely ember volt, unitárius püspök és magyar költő. Nyugodt, szép, harmonikus élete során tagja lett az Akadémiának és a Kiszfaludy-Társaságnak s 1875-ben hunyta le örök álmra szeméit. Írt népies dalokat, amelyeket jóval halála után adott ki a Kiszfaludy-Társaság, ámde főműve a „Vadrózsák“ címen kiadott könyve, amely a székely népköltészeti termékek gyűjteménye. A székely népballadákbanól német nyelvre is lefordítottak néhányat s annak idején ezek nagy elismerésre találtak.

Már most csak az a kérdés, hogy a székely népballadák és Kriza János „Vadrózsái“ miként kerülnek ezekbe a futólagos utijegyzetekbe, amelyek Norvégia vadregényes tájékán születtek meg?

*

Osloba érkezésünk első napján, délben a norvég külügyminiszter vendégei voltunk. *Pryser* ur, a „Morgenposten“ főszerkesztője volt az egyik szomszédom, a másik egy középtermetű, szemüveges, fehér körszakállas, tudósformájú úr, aki barátságos mosollyal adta át névjegyét, amely elárulta, hogy *M. A. Jynge* úrhoz van szerencsém, aki „Directeur en Chief de division aux Chemins de fer Norvegiens“ vagyis a norvég vasutak vezérigazgatója.

A vezérigazgató úr csöndes, szelid ember, aki nagy szeretetre-

méltósággal kezdett beszélgetni Magyarországról és őszinte örömmel mondotta el, hogy ősszel Budapestre készül, a norvég művészek kiállítása alkalmából. Mert Jynge úr nemcsak államvasuti vezérigazgató, hanem az *osloí Képzőművészeti Társaságnak elnöke is.*

Egyideig udvariassági társalgásnak vettem a derék úrnak Magyarországról való lelkesedését, de nemsokára szégyenkezve kellett bevallanom tévedésemet. Mert Jynge úr a legmeglepőbb tájékozottsággal kezdett beszélni a magyar költőkről és írókról és végül is szerényen megjegyezte, hogy ő számos magyar költő művét már le is fordította norvég nyelvre, persze német fordítás alapján.

Petőfi — Vörösmarty — Arany, egymásután sorakoztatta fel a mi nagy poétáinkat és egyes költeményeiket.

— Bizonyára Petőfi irányította az ön figyelmét a magyar költőkre, — mondtam neki.

— Nem, nem Petőfi. Azt csak későbbben ismertem meg. *Kriza Vadrózsák* (ezt így magyarul mondotta) című versgyűjteményének egyes darabjait olvastam németül s ettől kezdve valósággal szenvedélyesen gyűjtöttem a magyar költők német fordításait.

A Vadrózsák!... A székely népballadák... Kőműves Kelemen és társai ott élnek a norvég fjordok között, maguk a székelyek, akikről Petőfi írta meg, hogy a székely vérnek „minden csöppje drágagyöngyöt ér“.

Ki a jó unitárius? Az, aki mindig építeni, javítani, haladni, rendet csinálni, békíteni, szeretni és gyűlölséget szüntetni akar. Az, aki szereti a templomot, tiszteli a papot, becsüli a tanítót és mindig szeretne valami jót tenni embertársaiért, egyházáért. Az, aki jó magyar, hűséges hazafi, tiszta életű polgár. A jó unitárius szereti és megbecsüli hitrokonát s boldog, ha találkozik vele.

„Szívemet hozzád emelem”

*Női Imakönyv, szerkesztőségünkénél megrendelhető:
tefér kötés 200 L., bőrkötés 200 L., egyszerűbb bőrsarokkal 100., 80. és 60 Leu.*

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódij 500 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz